

Vienotā pašvaldību sistēma Aktualitātes

IKT asociācija

12.09.2025

Incidents un būtiskās darbības

ZZ Dats iekšēji iniciētas aktivitātes, lai pārbaudītu pakalpojuma drošību, atbilstību standartiem, labai praksei, kārtībai u.tt.

ZZ Dats veiktās aktivitātes

- Veikts PWC audits ZZ Dats procesu atbilstībai Nacionālajam kiberdrošības likumam
- Veikts PeekDefence audits atbilstībai procedūrām un likumdošanai
- Veikti Deepnet VPS komponentu drošības testi
- Pieņemts darbā papildus drošības speciālists
- Veikti Deepnet ZZ Dats infrastruktūras drošības testi
- Veikta VPS personas datu kategoriju saraksta izstrāde
- Elasticsearch migrācija uz jauno versiju

ZZ Dats procesā esošās aktivitātes

- 2FA rīku ieviešana piekļuvei VPS tehniskajiem resursiem
- VPS arhitektūras apraksts
- 2FA ieviešana visās VPS lietojumprogrammās
- FortiGate tīkla drošības ierīču ieviešana
- Personas datu apstrādes līgumu izstrāde un saskaņošana ar pašvaldībām

Nacionālais kiberdrošības likums un saistītie MK noteikumi

Būtiskais

- Jaunas kiberdrošības prasības, piemēram:
 - regulāri ielaušanās testi, drošības testēšana un ievainojamības skenēšana
 - plašāka ZZ Dats atbildīgo personu iesaiste kiberdrošības nodrošināšanā
- 2FA obligāta ieviešana
- Regulāras komponentu versiju atjaunošanas, t.sk. atvērtā koda risinājumi, versiju savietojamības problēmas
- Žurnālfaili, to uzglabāšanas nosacījumi, žurnālfailu aizsardzības mehānismi
- Sistēmu izvietošana atbilstošos datu centros
- Lietojumprogrammu virtualizēšana
- U.c.

2FA

- Pašvaldības pienākums un atbildība pieņemt lēmumu
- E-paraksts un E-paraksts mobile
- Smart-id izmaksas – 1 transakcijas izmaksas no 1 – 10 centiem
- Digitālā maka risinājums – alternatīva zemākām transakciju izmaksām
- ADFS, ar ieslēgtu MFA
- Autentifikācija izmantojot lietotājevārdu un paroli tiks atslēgta vēlākais 02.07.2026.

Hostings

- Vienotā pašvaldību sistēma – A klases (paaugstinātas drošības) informācijas sistēma. Vienota pilnīgi visām pašvaldībām
- ZZ Dats nav iespējams izpildīt MK prasības datu centram. Līdz **2027. gada 1. janvārim** ir jāpārceļ uz atbilstošu datu centru
- Izskatāmie varianti:
 - LVRTC nodrošināts Oracle Exadata
 - Datu centrs ar esošu VPS Oracle DB arhitektūru
 - Cits risinājums?
- Datu centra migrācijai ir nepieciešams meklēt finansējumu

Daži apsvērumi

- Oracle Exadata būtiski samazina kiberdrošības riskus, paātrina atjaunošanos pēc incidentiem un nodrošina nemainīgi augstu pieejamību, kamēr lokāla Oracle Standard Edition vide ir ievērojami ievainojamāka un prasa lielus manuālus ieguldījumus uzturēšanā
- Darba kārtības jautājums: vai ir alternatīvi risinājumi un vai tie izpildīs kiberdrošības prasības?
- Uz šo dienu nav izdoti visi normatīvie akti

Lietojumprogrammu virtualizēšana

- Izstrādātās darbvirsmu lietojumprogrammās ir virkne drošības risku, kurus ņemot vērā šo tehnoloģiju novecošanos nav iespējams ar standarta rīkiem mazināt vai novērst
- Virtualizācija sniedz virkni priekšrocību šo jautājumu risināšanā
- Atsevišķas pašvaldības lokāli risina darbstaciju virtualizēšanas jautājumus

Personas datu apstrādes līgums

Personas datu apstrādes līgums

- 50% pašvaldību personas datu apstrādes līgumi ir parakstīti vai procesā
- 50% pašvaldību nav reaģējušas, vai arī nepiekrīt līguma nosacījumiem
- Līguma nosacījumiem jābūt vienādiem visām pašvaldībām
- Līguma nosacījumiem ir tieša ietekme uz pakalpojuma maksu
- Svarīgi. Būtiski pieauguši datu pieprasījumu skaits un nepieciešams efektīvāks process

Vienotās pašvaldību sistēmas uzturēšanas jautājumi

Lietotāju atbalsts

- Turpinām kompetences celšanu pašvaldībās. Aicinājums rūpīgi attiekties pret atbildīgo kontaktpersonu norādīšanu. Aicinājums izvēlēties atbilstošās kontaktpersonas un norādīt tās vairākas katrai lietojumprogrammai
- Aicinājums katru gadu pārskatīt un atjaunot atbildīgās personas
- Aicinājums pašvaldību IT nodaļām norādīt kopējos e-pastus, ja tādi ir izveidoti
- Aicinājums izmantot pieteikumu portālu un AI balstītu risinājumu Atbildis
- Aicinājums plānot pašvaldības budžetos finansējumu lietotāju apmācībām – gan jauniem lietotājiem, gan regulārai lietotāju zināšanu atjaunošanai
- Jautājums diskusijai: operatīvas komunikācijas organizēšana ar lietotājiem krīzes situācijā?

Lietotāju atbalsta statistika 2025.gads 8 mēneši

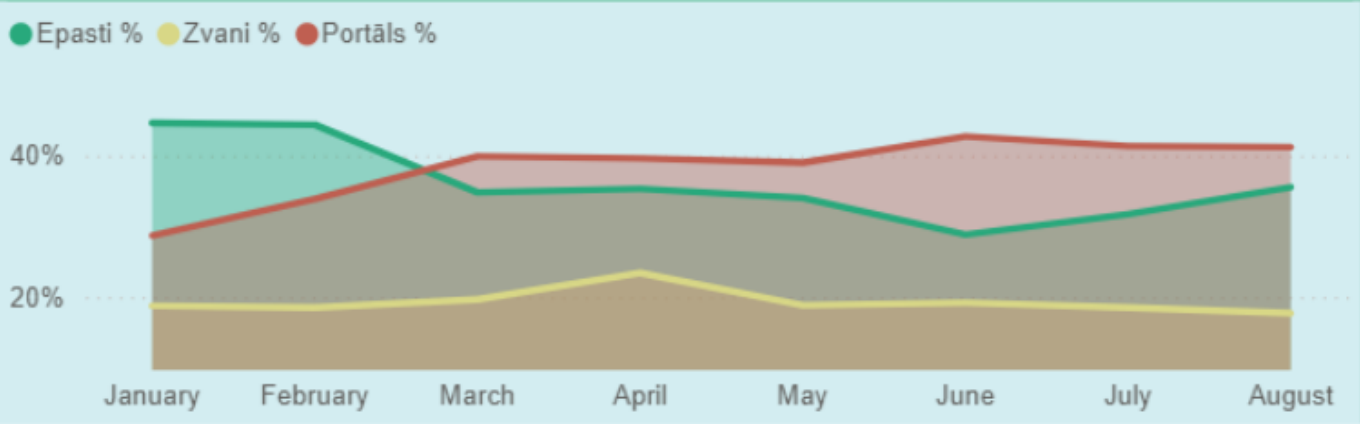
- Lietotāju atbalstam saņemti 6810 pieteikumu
 - 34% e-pasti
 - 18% zvani
 - 41% portāls
 - 7% citi kanāli
- Lietotāju atbalstam patērētais laiks – 9745h
- Kopīgs mērķis balansēt lietotāju atbalsta apjomu

Pašvaldību pieteikumi Konsultāciju Centrā 2025 gada janvāris līdz augusts

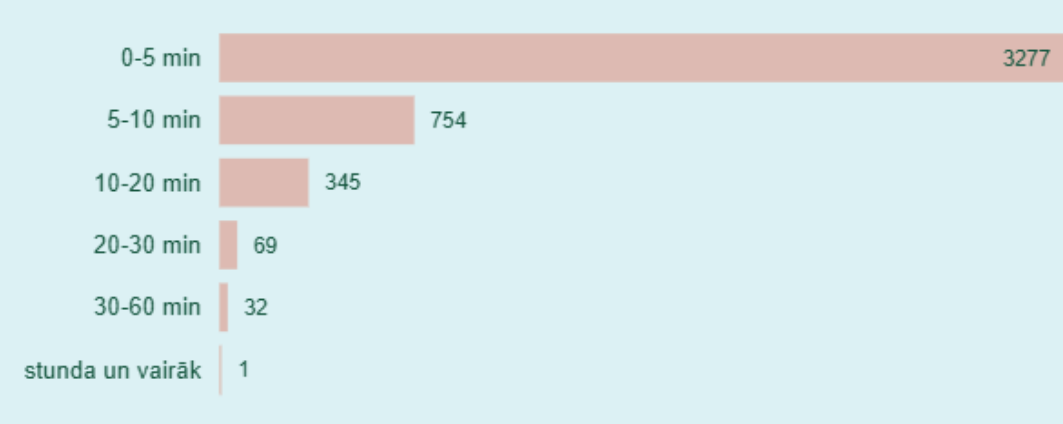
Netiek rādīti zvani, kas neizvēlas IVR, un zvani no ZZ
Dats darbiniekiem

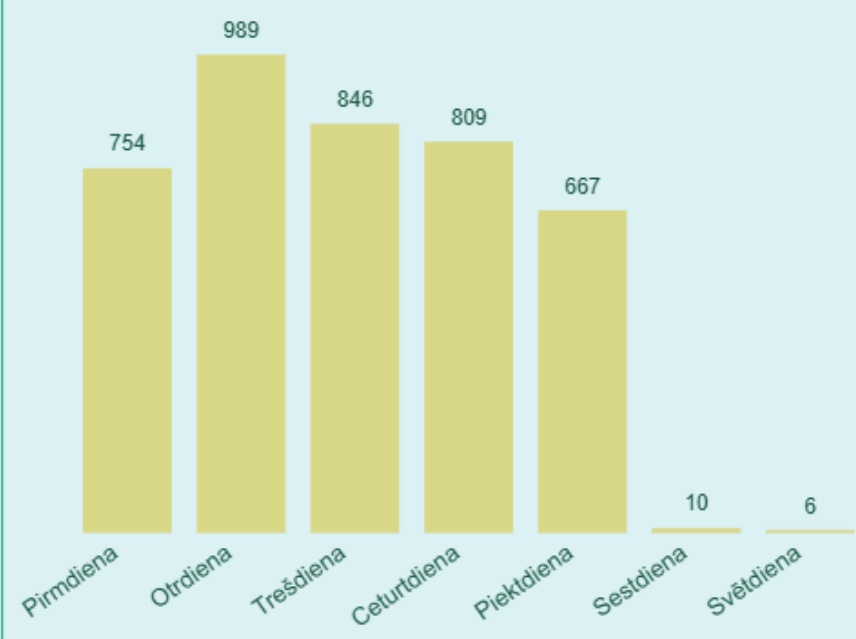
E-pastu, zvanu un portāla salīdzinājums procentuāli pret kopējo kontaktu skaitu

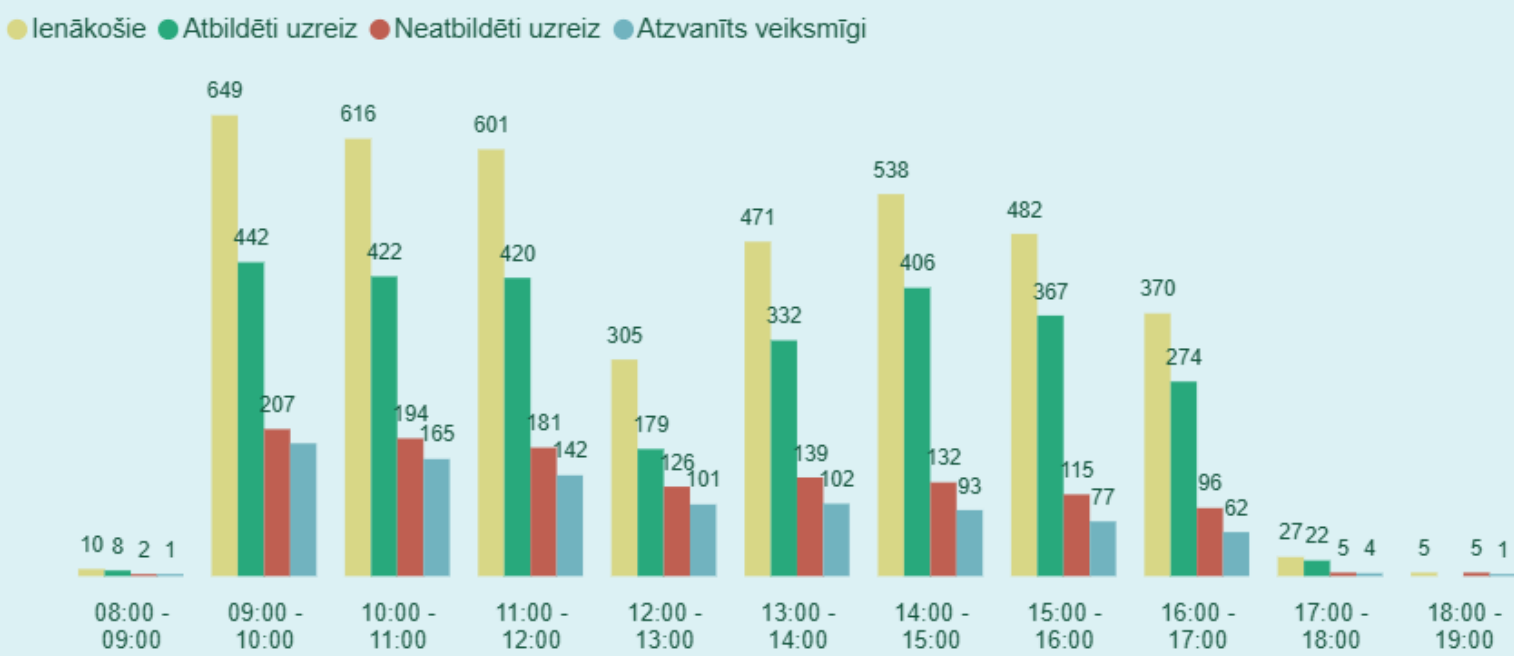
Ienākošo un izejošo zvanu skaits pēc sarunas ilgums

Ienākošo zvanu skaits pa dienām

Ienākošo zvanu skaits pa stundām

Lietojumprogrammu precīzāka lietošana

- Pašvaldības darbiniekiem, kuri nav iesaistīti nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanā piešķirt tiesības uz NEKIP un nevis NINO
- Pašvaldības darbiniekiem, kuriem nepieciešams veikt personu datu pārbaudi VPS vai FPRIS piešķirt tiesības uz JUPIS un nevis PERS
- Pilnvērtīga PERS un DZIMTS funkciju izmantošana, lai nodrošinātu pašvaldības deklarēto personu datu regulāru atjaunošanu no FPRIS

Aktualitātes

- Regulāras problēmas VID datu izgūšanā, kas paralizē sociālo dienestu darbu
- ZZ Dats apkopotu VPS datu nodošana uz āru pašlaik ir apturēta, piemēram, apkopoti nododot sociālās palīdzības statistiku LM, CSP, Valsts kontrolei u.c.
- Nepieciešami risinājumi turpmākā sadarbībā VPS statistikas apkopošanā. Piemēram, kopā strādājot pie NĪN MP izsūtīšanas uzlabošanas. 2025.gadā izdevās par vairāk kā 10 procentpunktiem palielināt MP elektronisku nosūtīšanu līdz 52%. Uz priekšu ir apdraudēta šāda atbalsta sniegšana

Aktualitātes (2)

- Vienotās pašvaldību sistēmas lietojumprogrammu pilnvērtīga lietošana, lietošanas pieredze
- KR DIT datu apmaiņas problēmas un normatīvo aktu pielāgošana. Ir mainījusies datu apmaiņas būtība un nepārtraukti notiek problēmu risināšana. Paredzam apjomīgu darbu arī turpinājumā gan turpinot izstrādes, gan uzturot NĪNO un šo apmaiņu
- Personas datu apstrādes jautājumu precizēšana. Nepieciešamības veikt daudz plašāku personas datu apstrādes notikumu fiksēšanu
- Vienotās pašvaldību sistēmas tehnoloģiju nomaiņa

Pašvaldības, VPS un valsts projekti

- VDAA organizētais AVIS integrācijas projekts, ieviešana citās pašvaldībās
- LM DigiSoc 1.kārta – Sociālo pakalpojumu funkcionalitāte
- IZM Skudra pieteikumi pašvaldības izglītības iestādēs

Aicinājums pašvaldībās virzīt attīstību

- DVS Namejs integrācija spētu sniegt pašvaldībām būtiskus resursu ieguvumus. Prakse ar DVS LIETVARIS pierāda ikgadēju vairāku desmitu tūkstošu eiro ieguvumu
- SOPA integrācija ar apsaimniekotāju sistēmām būtiski mazina administratīvo slogu pašvaldību sociālajā dienestā
- Darbinieku apmācība efektīvai VPS lietojumprogrammu izmantošanai
- Finansējums jaunām iniciatīvām, ieteicams pašvaldībām vienojoties par attīstības virzieniem

VPS uzturēšanas pakalpojuma izmaksas

- Vienotā pašvaldību sistēma ir vienota visām pašvaldībām. Sistēmas uzturēšana notiks pēc augstākajām izvirzītajām prasībām, gan attiecībā uz Nacionālā kiberdrošības likuma un saistīto MK noteikumu prasībām, gan attiecībā uz personas datu apstrādi
- Vienotās pašvaldību sistēmas uzturēšanas un izvietojšanas izmaksu vidējais pieaugums 2026. gadā sastādīs 30%

Būtiskākie apsvērumi

- Steidzami ir kopā jārisina informācijas sistēmu atbilstības jautājumi A kategorijas sistēmas prasībām, piemēram, auditēšanas, kontroles, logošanas, u.c.
- Regulāri jāveic informācijas sistēmu izmantoto komponentu versiju atjaunošanu (t.sk., versiju pārbaude, piegāde)
- Regulāri ielaušanās testi, drošības testēšana un ievainojamības skenēšana
- Plašāka ZZ Dats atbildīgo personu iesaiste kiberdrošības nodrošināšanā, virkne administratīvo aktivitāšu, kārtību, protokolēšanu
- Regulāra un daudz biežāka rezerves kopiju pārbaude
- VPS un ārējo integrāciju datu sintezēšana, anonimizēšana